

ROMÂNIA
Avocatul Poporului

Str. George Vraca nr. 8, Sector 1, București

Telefon +40-21-312.71.01 Fax: +40-21-312.49.21 Internet: <http://www.avpoporului.ro> E-mail: avp@avp.ro

Dosar nr. 19692 /2022

Domnului Marian Cătălin PREDOIU

Ministrul Justiției

Stimate Domnule Ministru,

Încă din anul 2020, Avocatul Poporului a avut în vedere respectarea principiului interesului superior al copilului în sfera particulară a păstrării legăturilor dintre copiii minori și părinții lor privați de libertate.

Astfel, prin **Recomandarea nr. 71/2020 privind desfășurarea fără dispozitiv de separare a vizitelor persoanelor private de libertate cu copii minori, în situațiile în care nu există alte motive temeinice care să nu permită desfășurarea vizitelor în aceste condiții**, s-a solicitat **Directorului General al Administrației Naționale a Penitenciarelor să dispună măsurile ce se impun pentru ca, în aplicarea și respectarea principiului interesului superior al copilului, vizitele persoanelor private de libertate cu copii minori să se desfășoare fără dispozitiv de separare, în situațiile în care nu există alte motive temeinice care să nu permită desfășurarea vizitelor în aceste condiții.**

Urmare recomandării emise, Administrația Națională a Penitenciarelor ne-a comunicat, între altele, că scopul urmărit de legiuitor prin acordarea vizitelor fără dispozitiv de separare este, potrivit art. 139 alin. (4) lit. a din Regulamentul de aplicare a Legii nr. 254/2013, stimularea persoanelor private de libertate ce au o conduită corespunzătoare, aprobarea vizitei fără dispozitiv de separare fiind atributul exclusiv al directorului locului de detenție și neafectând exercitarea dreptului la vizită și că Administrația Națională a Penitenciarelor va avea în vedere recomandarea ce i-a fost adresată, cu respectarea principiilor gradualității, individualizării pedepselor, precum și cu respectarea măsurilor de siguranță.

Prevederile legale în vigoare, care reglementează dreptul persoanelor private de libertate de a primi vizite și condițiile în care acestea se acordă și se desfășoară vizează, cu precădere, aspecte referitoare la regimul de executare a pedepselor, conduita deținutului, participarea la

activitățile lucrative, educative, de asistență psihologică și asistență socială, îndeplinirea obiectivelor stabilite în Planul individualizat de evaluare și intervenție educativă și terapeutică, contribuția deținutului prevenirea unor situații de risc confirmate, existența unor evenimente deosebite, zi de naștere, căsătorie, nașterea unui copil, decesul unui membru de familie¹;

Normele naționale și internaționale reglementează principiul interesului superior al copilului dispunând că acesta trebuie să prevaleze în toate acțiunile întreprinse de autorități și în deciziile luate de acestea care privesc copiii.

Astfel:

- art. 3 pct. 1 din Convenția Națiunilor Unite din 20 noiembrie 1989 cu privire la drepturile copilului – ratificată de România prin Legea nr. 18/1990 (care dispune că în toate acțiunile care privesc copiii, întreprinse de instituțiile de asistență socială publice sau private, de instanțele judecătorești, autoritățile administrative sau de organele legislative, *interesele copilului vor prevala*);

- art. 2 alin. (2), (4) și (6) lit. e) și art. 17 alin. (1) din Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, republicată (care dispun că, orice alte reglementări adoptate în domeniul respectării și promovării drepturilor copilului, precum și orice act juridic emis sau, după caz, încheiat în acest domeniu se subordonează cu prioritate *principiului interesului superior al copilului*. Interesul superior al copilului se circumscrie dreptului copilului la o dezvoltare fizică și morală normală, la echilibrul socioafectiv și la viața de familie. Principiul interesului superior al copilului va prevala în toate demersurile și deciziile care privesc copiii, întreprinse de autoritățile publice și de organismele private autorizate, precum și în cauzele soluționate de instanțele judecătorești. În determinarea interesului superior al copilului se au în vedere (...)menținerea relațiilor personale cu persoanele față de care copilul a dezvoltat relații de atașament);

¹ Potrivit art. 68 alin. 1 și 3 din Legea nr. 254/2013, privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal persoanele condamnate au dreptul de a primi vizite, în spații special amenajate, sub supravegherea vizuală a personalului administrației penitenciarelor. Durata și periodicitatea vizitelor, modul de organizare a acestora, precum și calitatea persoanelor vizitatoare se stabilesc prin regulamentul de aplicare a prezentei legi)

Potrivit art. 139 alin. 1, 2, 4 și 5 din Regulamentul din 10 martie 2016 de aplicare a Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, aprobat prin HG nr. 157/2016 în funcție de regimul de executare a pedepsei privative de libertate și de conduita adoptată pe timpul detenției, deținuții pot primi vizite, cu dispozitive de separare, tip cabină, fără dispozitive de separare. Vizita cu dispozitive de separare se acordă deținuților cărora li se aplică regimul de maximă siguranță sau regimul închis și deținuților condamnați cărora nu li s-a stabilit regimul de executare. În mod excepțional, vizita fără dispozitive de separare se poate acorda și deținuților pentru care nu s-a stabilit regimul de executare a pedepsei, celor cărora li se aplică regimul de maximă siguranță ori regimul închis, cu aprobarea directorului penitenciarului, în următoarele condiții: pentru stimularea celor care au o conduită corespunzătoare, participă activ la activitățile lucrative, educative, de asistență psihologică și asistență socială și îndeplinesc obiectivele stabilite în Planul individualizat de evaluare și intervenție educativă și terapeutică și pentru stimularea deținuților care au contribuit la prevenirea unor situații de risc confirmate; cu ocazia unor evenimente deosebite, zi de naștere, căsătorie, nașterea unui copil, decesul unui membru de familie; la solicitarea membrilor Comitetului European pentru Prevenirea Torturii și Tratatamentelor sau Pedepselor Inumane sau Degradante, respectiv Subcomitetului pentru Prevenirea Torturii și a Pedepselor ori Tratatamentelor Inumane sau Degradante din cadrul Organizației Națiunilor Unite, cu ocazia vizitelor întreprinse de aceștia în penitenciare.

Directorul penitenciarului poate dispune ca vizitele deținuților cărora li se aplică regimul semideschis sau regimul deschis să aibă loc în spații prevăzute cu dispozitive de separare, în situația în care:

a) există informații cu privire la posibilitatea producerii unui eveniment negativ;

b) vizitatorul sau deținutul solicită acest lucru;

- Regula nr. 43 pct. 3 din Anexa la Rezoluția adoptată de Adunarea Generală la 17 decembrie 2015 - Ansamblul de reguli minime ale Națiunilor Unite pentru tratamentul deținuților (Regulile Nelson Mandela) (care prevede că *sancțiunile disciplinare sau măsurile restrictive nu presupun interzicerea contactelor cu familia*. Mijloacele de contact cu familia pot fi restricționate doar pentru o perioadă limitată și, în modul strict prevăzut pentru menținerea securității și ordinii);

Având în vedere normele juridice anterior expuse și demersurile anterioare ale instituției Avocatul Poporului, în temeiul art. 4 și art. 16 alin. (1) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, **ne-am sesizat din oficiu și am transmis o adresă Directorului General al Administrației Naționale a Penitenciarelor** pentru comunicarea de informații cu privire la demersurile realizate de Administrația Națională a Penitenciarelor ulterior însușirii Recomandării nr. 71/2020 pentru acordarea vizitei fără dispozitiv de separare în cazul în care persoanele private de libertate primesc vizita copii lor minori și a oferirii posibilității contactului fizic între aceste persoane.

Prin adresa nr. 40816/DSDRP/18.08.2022 Administrația Națională a Penitenciarelor ne-a comunicat, în esență, că **persoanele condamnate incluse în regimurile de executare deschis și semideschis beneficiază, de drept, de acordarea vizitelor fără dispozitiv de separare, iar deținuții incluși în celelalte regimuri de executare beneficiază de vizită fără dispozitiv de separare în mod excepțional, cu aprobarea directorului penitenciarului, potrivit legii.**

S-a precizat că Recomandarea nr. 71/2020 va fi avută în vedere cu ocazia modificării și completării cadrului legislativ, iar până la efectuarea acestor demersuri ANP a procedat la diseminarea recomandării către unitățile subordonate.

S-a mai arătat că 37 dintre unitățile penitenciare au amenajat spații speciale denumite "Mama și copilul" sau "Tata și copilul", destinate acordării vizitei persoanelor private de libertate cu copii lor minori, fără dispozitiv de separare și în condiții care să faciliteze relația dintre părinte și copil.

În ceea ce privește regimul specific aplicat categoriei de persoane private de libertate vulnerabile custodiate în Penitenciarul de femei Ploiești-Târgșorul Nou, respectiv persoane de sex feminin, deși inițial acordarea vizitelor în spațiul "Mama și copilul" a fost introdusă pentru a stimula persoanele private de libertate care aveau în îngrijire un copil în vârstă de până la 1 an, administrația penitenciarului a decis extinderea pentru toate persoanele custodiate care au copii cu vârsta de până la 7 ani, pentru desfășurarea vizitelor într-un climat adecvat nevoilor de relaționare ale copiilor, permițând contactul cu părinții, fără a produce efecte negative asupra acestora, mamele aflate în detenție beneficiind de condiții optime pentru a menține legături personale puternice cu copii.

Față de cele arătate vă solicităm inițierea de modificări a legislației execuțional penale care să aibă în vedere și să respecte principiul interesului superior al copilului ai cărui părinți sunt privați de libertate prin:

- garantarea păstrării de relații personale cu părinții, prin permiterea vizitării acestora într-un cadru și de o manieră firească, netraumatizantă pentru copii minori, păstrarea legăturii părinte-copil excedând

sferei "recompenselor" ce pot fi acordate sau nu deținuților, deoarece întreruperea în orice mod a acestor legături poate produce consecințe grave și de durată asupra dezvoltării psiho-afective a copiilor;

- permiterea contactului fizic între părintele privat de libertate și copilul său minor care îl vizitează, în condiții de siguranță;
- reglementarea în mod expres a cazurilor în care nu se permite vizitarea părintelui încarcerat de către copilul minor și a celor în care nu se permite contactul fizic între părinte și copilul său minor, astfel încât decizia cu privire la acordarea și modul de acordare a vizitei să nu fie lăsată la aprecierea pur subiectivă a directorului locului de detenție (spre exemplu prin raportare la natura infracțiunii – infracțiuni care privesc viața, integritatea corporală, sănătatea, libertatea persoanei, traficul și exploatarea persoanelor vulnerabile, libertatea și integritatea sexuală);
- reglementarea prin norme imperative a perioadei în care poate fi limitat dreptul părintelui privat de libertate de a primi vizitele copilului minor și a motivelor ce pot fundamenta o atare decizie;
- reglementarea obligativității motivării concrete, iar nu în termeni generici și abstracti a oricăror decizii adoptate în materia păstrării legăturii părintelui privat de libertate cu copilul său minor.

Cu aleasă considerație,

Avocatul Poporului,

Renate Weber

Avizat: Adjunct al Avocatului Poporului, Mircea Criste
Redactat: consilier, Cristina Pasou

A handwritten signature in black ink, appearing to be "Cristina Pasou".

A handwritten signature in black ink, appearing to be "Mircea Criste".